

Verklaring NAS naar aanleiding van het besluit van minister Weerwind van 11 april 2022

14 april 2022

Inleiding: de uitgangspunten van de NAS

Veel mensen kennen de ontstaansgeschiedenis van de NAS. Na een verkenning in 1999 werd onze organisatie opgericht in 2000. De oprichters van de NAS waren adoptieouders die in hun eigen adoptieprocedures zaken tegen kwamen die “niet klopten” en waarvoor zij aandacht vroegen. Bij het verantwoordelijke ministerie, bij de Vergunninghouders en bij de politiek. De ouders werden niet gehoord. Het was de begintijd van het internet, adoptieouders wisten elkaar makkelijker te vinden, zonder tussenkomst van de organisatie. Zo konden ook de oprichters van de NAS in contact komen met gelijk gestemden. Je zou kunnen zeggen “the rest is history”. De NAS werd opgericht met ethische principes die verder gingen dan vereist en na een aantal moeizame eerste jaren zijn we gegroeid tot de organisatie die we nu zijn, voorloper op het gebied van vernieuwing en verbetering van het proces.

Het COIA onderzoek en de opschorting

Het heeft ons pijn gedaan dat de COIA geen oog heeft willen hebben voor de (ethische) drijfveren van de twee Vergunninghouders die na 1998 zijn opgericht en die niet werden gehinderd door ballast uit het verleden. Juist in het doen en laten van de twee “nieuwkomers” was heel duidelijk te zien welke knik de invoering van het Haags Verdrag in Nederland tot stand heeft gebracht. Het was pijnlijk om te moeten constateren dat ons harde werk zonder pardon op een hoop werd gegooid met misstanden uit het verleden.

In onze ogen heeft het aan valide argumenten ontbroken om adoptie zo radicaal op te schorten. In een presentatie maandag 11 april jl. waarin het besluit van de minister tot heropening door het ministerie werd toegelicht, werd gerefereerd aan meerdere landen waar eenzelfde beweging gaande is als in Nederland. Met name werd België (Vlaanderen) genoemd. Deze referentie is juist. Er is in meerdere landen een terechte herbezinning gaande op de manier waarop we met de misstanden uit het verleden om moeten gaan en waarop we waarborgen voor de toekomst inbouwen. Maar juist in België is de opschorting van adoptie heel erg snel ongedaan gemaakt als gevolg van protesten door het Vlaams parlement. Reden? Het kwetsbare kind kwam door de maatregel in de knel. Vlaanderen heeft er voor gekozen om een stelselherziening te onderzoeken terwijl adoptie doorgang kan vinden. Met ingebouwde extra waarborgen om de tussenliggende periode te overbruggen. Een prima tussenoplossing.

Het nieuwe stelsel

De NAS is blij en opgelucht dat adoptie van kwetsbare kinderen door Nederlandse ouders door kan gaan. Ook al betekent dit dat wij als organisatie gaan ophouden te bestaan. Het gaat namelijk niet om ons, maar om de kinderen.

Nadat vrijdag 8 april jl. al een en ander was uitgelekt, heeft de minister op 11 april jl. de Kamer geïnformeerd over zijn besluit omtrent adoptie. Het is goed dat er naar het belang van het kind is gekeken en dat adoptie mogelijk blijft. Kort samengevat komen de belangrijkste maatregelen hier op neer:

1. De opschorting wordt per direct opgeheven.
2. De voorlichting aan aspirant adoptiefouders en de screening door de Raad voor de Kinderbescherming worden hervat. Voorrang wordt gegeven aan hen die voor de opschorting al in procedure zaten.

3. er komt een nieuwe landelijke organisatie voor de adoptiebemiddeling, met versterkt gezag. Dit betekent dat de organisatie zal vallen onder de paraplu van de overheid met ministeriële verantwoording. De huidige Vergunninghouders zullen ophouden te bestaan.
4. de Inspectie Gezondheid en Jeugd wordt toezichthouder voor de gehele Nederlandse zijde van het proces. De Centrale autoriteit blijft verantwoordelijk voor de afgifte van beginseltoestemmingen en de toetsing van matchingsvoorstellen.
5. de minister wil een landelijke beschikbaarheidslijst instellen, nog voordat er sprake is van een nieuwe organisatie.
6. voor het eind van dit jaar worden de zendende landen her-beoordeeld aan de hand van een tweetal criteria: ten eerste de wil om toe te werken aan opvang in gezinsverband in het eigen land en ten tweede de betrouwbaarheid van het bemiddelingsproces.

Het besluit is hiermee genomen door het kabinet. Naar verwachting zal voor de zomer nog een debat over adoptie worden gevoerd in de Tweede Kamer. Naar aanleiding van het te verwachten debat kunnen eventueel via moties nog aanpassingen worden gedaan aan het plan.

Zoals gezegd zijn we bij de NAS heel blij dat Nederland door gaat met adoptie. Toch zijn er wel een paar kanttekeningen te maken bij het besluit van de minister. De minister kiest voor versterkte waarborgen in het systeem. Als adoptieorganisatie met inmiddels ruim 20 jaar ervaring met het inbouwen van waarborgen in ons eigen systeem, hebben we wel wat op- en aanmerkingen op de verschillende onderdelen en gevolgen van het besluit.

Zo zet de minister de landen centraal in het nieuwe plan. De minister wil opnieuw kritisch kijken naar de samenwerkingsrelaties met de bestaande landen. Die moeten bereid zijn om aan hun kindbeschermingsplan te werken waardoor in de toekomst adoptie niet meer nodig hoeft te zijn én er moet sprake zijn van betrouwbaarheid van de procedure. Hiermee stelt de minister impliciet dat de landen en hun stelsel centraal staan en niet de kinderen. Meerdere landen waarmee in Nederland nu wordt samengewerkt zouden (theoretisch) in staat moeten zijn om hun eigen kinderen op te vangen. In hun eigen cultuur zoals de minister dat beoogt.

De NAS is van mening dat het individuele kind centraal moet staan. Het mag niet uitmaken of je wieg in een rijk of in een arm land heeft gestaan. Als een kind behoefte heeft aan een permanent gezin, en dat gezin is binnen een redelijke termijn in eigen land niet te vinden, dan moet dat kind ook in Nederland opgevangen kunnen worden. Ongeacht het herkomstland en vanzelfsprekend conform de bepalingen van het Haags Verdrag. Met zijn formulering van dit uitgangspunt is de minister gericht op het grote plaatje. Terwijl wij vinden dat adoptie maatwerk moet zijn. Met het individuele kind als uitgangspunt. Je mag vrezen dat met het uitgangspunt van het zendende land en haar kindbeschermingsmaatregelen alsnog al dan niet bewust wordt gekozen voor een sterfhuisconstructie.

Voor eind 2022 wil de minister een definitieve keuze hebben gemaakt in landen waarmee we intensiever gaan samenwerken. Er zullen landen kunnen worden afgestoten. Verder rept de minister met geen woord over nieuwe contactlanden of heropening van contactlanden die gesloten zijn geweest. Als NAS hebben wij er ooit voor gekozen dat we niet afhankelijk wilden zijn van een of enkele contactlanden. Dat betekent dat je ook nieuwe contactlanden moet kunnen toevoegen of landen die al dan niet tijdelijk waren opgeschort, weer moet kunnen opstarten. We missen visie van het ministerie op dit punt.

Een tweede opmerking maken we direct bij de centrale beschikbaarheidslijst. Dit vinden we echt een onzalig plan. Zendende landen eisen terecht een uitputtende screening van aspirant adoptiefouders. Verschillende landen stellen verschillende voorwaarden. Soms komen ouders maar voor een land in aanmerking. Het samenstellen van een ouderdossier kost enkele duizenden euro's en dit kun je niet voor elk land "gereed" hebben. Daarnaast willen de landen dat de ouders bij matching ook daadwerkelijk beschikbaar zijn. Bij matching is het kind immers het uitgangspunt en niet de wensen van de ouders. De NAS is van mening dat een centrale lijst ongewenst is, het werkt concurrentie tussen landen in de hand. En dat moeten we niet willen.

Ook de snelheid van transitie alsmede de te vereiste zorgvuldigheid leveren bij ons nog veel vragen op.

De komende maanden verwachten wij dat Justitie het initiatief zal nemen om daarin keuzes te maken. Vanzelfsprekend zal de NAS daarbij haar mening ventileren en hopen we daar waar mogelijk een constructieve bijdrage te kunnen leveren.

Niet onbelangrijk is onze vrees dat adoptie nog kostbaarder gaat worden en daarmee steeds minder bereikbaar voor lage en midden inkomens. In het overleg afgelopen maandag is aan het ministerie gevraagd naar de manier waarop de nieuwe organisatie zal worden gesubsidieerd. Het antwoord daarop was snel en duidelijk: de organisatie zal de eigen broek op moeten houden. De rekening ligt nu bij de adoptieouders en die blijft daar ook liggen. Dat roept vragen op.

De minister wil extra waarborgen inbouwen. In de praktijk zal dit neerkomen op meer handelingen en overleg in een procedure. Ook de intensievere samenwerking met de landen zal geld gaan kosten. Dit alles zal, volgens het ministerie, moeten worden bekostigd uit de gelden die de adoptieouders betalen. Adoptie is een kindbeschermingsmaatregel die niet kan worden uitgevoerd zonder adoptieouders. Daarnaast zal de transitie behoorlijk veel geld gaan kosten, alleen al in compensatie voor de vier Vergunninghouders die gedwongen worden om te stoppen. Die hebben mensen in dienst en financiële verplichtingen, er zal dus een sociaal plan moeten worden opgesteld. Het is niet terecht dat dit wordt gefinancierd uit de gelden van deze organisaties. De afkoop van de organisaties zal dus van de overheid moeten komen.

De NAS pleit er voor dat adoptie toegankelijk blijft en wellicht zelfs toegankelijker wordt voor alle inkomens. Dat betekent toch echt dat een deel van de financiering vanuit publieke middelen moet komen.

Meer lezen

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft op haar website de verschillende documenten gepubliceerd zoals die ook naar de Tweede Kamer zijn gestuurd. Via [deze link](#) komt u bij de stukken van het Ministerie van Justitie en Veiligheid over het besluit.

Daarnaast heeft het ministerie een callcenter geopend voor vragen en opmerkingen van (aspirant) adoptieouders. Het nummer hier voor is 1400 (tijdens kantooruren). Het telefoonnummer van de Centrale autoriteit is 070 – 370 62 52.

Oudewater, 14 april 2022
Nederlandse Adoptie Stichting